

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ¹

[Salutation]

1.1 Παυλος, αποστολος Ιησου Χριστου² δια θεληματος Θεου, τοις ἁγιοις τοις ουσιν εν Εφεσω,³ και πιστοις εν Χριστω Ιησου: 2 Χαρις ὑμιν και ειρηνη απο Θεου Πατρος ἡμων και Κυριου Ιησου Χριστου.

[Some concentrated theology]

[A paean of doctrinal praise]

1.3 Ευλογητος ὁ Θεος και Πατηρ του Κυριου ἡμων Ιησου Χριστου, ὁ ευλογησας ἡμας εν παση ευλογια πνευματικη εν τοις επουρανοις εν Χριστω· 4 καθως εξελεξατο ἡμας εν αυτω προ καταβολης κοσμου, εινα ἡμας ἁγιοις και αμωμους κατενωπιον αυτου, εν αγαπη, 5 προορισας ἡμας εις υιοθεσιαν δια Ιησου Χριστου, εις αυτον, κατα την ευδοκιαν του θεληματος αυτου, 6 εις επαινον δοξης της χαριτος αυτου, εν ἧ⁴ εχαριτωσεν ἡμας εν τω ηγαπημενω, 7 εν ᾧ εχομεν την απολυτρωσιν δια του αιματος αυτου, την αφεσιν των παραπτωματος, κατα τον πλουτον⁵ της χαριτος αυτου, 8 ἧς επερισσευσεν εις ἡμας εν παση σοφια και φρονησει, 9 γνωρισας ἡμιν το μυστηριον του θεληματος αυτου, κατα την ευδοκιαν αυτου ἣν προεθετο εν αυτω 10 εις οικονομιαν του πληρωματος των καιρων, ανακεφαλαιωσασθαι τα παντα εν τω Χριστω—τα επι⁶ τοις ουρανοις και τα επι της γης—εν αυτω, 11 εν ᾧ και εκληρωθημεν, προορισθεντες κατα προθεσιν του τα παντα ενεργουντος κατα την βουλην του θεληματος αυτου, 12 εις το εινα ἡμας εις επαινον της⁷ δοξης αυτου, τους προηλπικοτας εν τω Χριστω· 13 εν ᾧ και, ἡμεις⁸ ακουσαντες τον λογον της αληθειας —το ευαγγελιον της σωτηριας ὑμων· εν ᾧ, και πιστευσαντες, εσφραγισθητε τω Πνευματι της επαγγελιας τω Ἁγιω, 14 ὅς⁹ εστιν αρραβων της κληρονομιας ἡμων εις απολυτρωσιν της περιποιησεως, εις επαινον της δοξης αυτου.

[Some doctrinal praying]

15 Δια τουτο καγω, ακουσας την καθ' ὑμας πιστιν εν τω Κυριω Ιησου και την αγαπην την εις παντας τους ἁγιοις,¹⁰ 16 ου παυομαι ευχαριστων ὑπερ ὑμων, μνειαν ὑμων¹¹ ποιουμενος επι των προσευχων μου: 17 ινα ὁ Θεος του Κυριου ἡμων Ιησου Χριστου, ὁ Πατηρ της δοξης, δωη ὑμιν πνευμα σοφιας και αποκαλυψεως εν επιγνωσει αυτου, 18 πεφωτισμενους τους οφθαλμους της καρδιας¹² ὑμων,¹³ εις το ειδεναι ὑμας τίς εστιν ἡ ελπις της κλησεως αυτου, και¹⁴ τίς ὁ πλουτος της δοξης της κληρονομιας αυτου εν τοις ἁγιοις, 19 και τί το ὑπερβαλλον μεγαθος της δυναμεως αυτου εις ἡμας τους πιστευοντας, κατα την ενεργειαν του κρατους της ισχυος αυτου 20 ἣν ενηργησεν εν τω Χριστω εγειρας αυτον εκ των¹⁵ νεκρων, και εκαθισεν¹ εν δεξια αυτου εν τοις επουρανοις, 21 ὑπεραινω

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD. I venture to affirm to the reader that all original wording of Ephesians is preserved in this edition, if not in the Text, at least in the apparatus. "Diminish not a word" Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Luke 4:4, "every word" [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

² ιησου χριστου f³⁵ xA [98%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶B [2%] NU

³ εν εφεσω f³⁵ (A) (99.2%) lat, syr, cop, RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- (P⁴⁶) xB (0.8%)

⁴ εν η f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ης P⁴⁶ xA, B [3%] NU

⁵ τον πλουτον f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || το πλουτος P⁴⁶ xA, B [3%] NU || one other reading

⁶ επι f³⁵ P⁴⁶ xB [70%] RP, HF, OC, NU || εν A [28%] CP || τε εν [2%] TR

⁷ της f³⁵ A [30%] TR || --- xB [70%] RP, HF, OC, CP, NU

⁸ ημεις f³⁵ A [60%] || υμεις P⁴⁶ xB [40%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

⁹ ος f³⁵ x [90%] lat(syr) RP, HF, OC, TR, CP || ο P⁴⁶ A, B [10%] NU

¹⁰ αγαπην την εις παντας τους αγιους f³⁵ (94.4%) RP, HF, OC, TR, CP, NU || 3456 P⁴⁶ xA, B (1.3%) || ~ 34561 (3.8%) || three other variants (0.5%) (The 'Alexandrian' variant is an easy case of homoioteleuton.)

¹¹ ὑμων f³⁵ (94%) RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xA, B (5%) NU || two other readings (1%)

¹² καρδιας *rell* || διανοιας [5%] TR

¹³ ὑμων f³⁵ xA [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ B [2%]

¹⁴ και f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xA, B [3%] NU

¹⁵ των f³⁵ P⁴⁶ [80%] RP, HF, CP || --- xA, B [20%] OC, TR, NU

πάσης αρχής και εξουσίας και δυναμειώς και κυριότητος—και παντός ονοματός ονομαζομένου, ου μόνον εν τῷ αἰωνί τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. 22 Καὶ πάντα ὑπετάξεν ὑποὺς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τὴν Ἐκκλησίαν, 23 ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πληρῶμα τοῦ τα² πάντα ἐν πασὶν πληρουμένου.

[Our position in Christ]

2.1 Καὶ ὑμᾶς,³ ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις,⁴ 2 ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε, κατὰ τὸν Αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἀρχόντα τῆς ἐξουσίας τοῦ αἵρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργούντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· 3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστραφήμεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θέληματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεῖς⁵ τέκνα φύσει⁶ ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποὶ. 4 Ὁ δὲ Θεὸς—πλουσίος ὢν ἐλεεῖ, διὰ τὴν πολλὴν ἀγαπὴν αὐτοῦ ἦν ἡγαπήσεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν—συνέζωποποίησεν τῷ Χριστῷ (χαριτί ἐστε σεσωσμένοι) 6 καὶ συνηγεῖρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδειξῆται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβαλλόντα πλούτον⁷ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν χρηστοτητί ἐφ’ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 8 Τῆ γὰρ χάριτι ἐστε σεσωσμένοι, διὰ τῆς⁸ πίστεως—καὶ τούτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον—9 οὐκ ἐξ ἐργῶν, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. 10 Αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποιήματα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ⁹ ἐργοῖς ἀγαθοῖς, οἷς προητοιμάσεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

[Once far, now near in Christ]

11 Διὸ μνημονεῦετε ὅτι ἡμεῖς ποτε¹⁰ τα ἔθνη ἐν σαρκί—οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑποὺς τῆς λεγομένης περιτομῆς (ἐν σαρκὶ χειροποιήτου)—12 ὅτι ἦτε ἐν¹¹ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. 13 Νῦν δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡμεῖς οἷ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε¹² ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

[Two into one]

14 Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρηνὴ ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρω ἐν καὶ τὸ μεσοτοιχόν¹³ τοῦ φραγμοῦ λύσας, 15 τὴν ἐχθρὰν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ¹⁴ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον (ποιῶν εἰρηνὴν) 16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ¹⁵ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σῶματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ (ἀποκτείνων τὴν ἐχθρὰν ἐν αὐτῷ). 17 Καὶ ἐλθὼν εὐηγγέλισατο εἰρηνὴν ἡμῖν,¹⁶ τοῖς μακρὰν καὶ¹⁷ τοῖς ἐγγὺς, 18 ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα.

¹ ἐκάθισεν f³⁵ (86%) RP, HF, OC, TR, CP || ἐκάθησεν (4.3%) || καθίσας P⁹²B (5.1%) NU || καθήσας (1.3%) || καθίσας αὐτὸν ᾱA (2.5%) || two other variants (0.6%)

² τα *rell* || --- [5%] TR

³ ὑμᾶς *rell* || ἡμᾶς [10%]

⁴ ἁμαρτίαις f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 ὑμῶν P⁴⁶ ᾱB [5%] NU || 1 ἐαυτῶν A

⁵ ἡμεῖς f³⁵ A [98%] RP, HF, OC, TR, CP || ἡμεῖθα P⁴⁶ ᾱB [2%] NU || one other reading

⁶ τέκνα φύσει *rell* || ~ 21 A [9%] || 1 [1%]

⁷ τὸν ὑπερβαλλόντα πλούτον f³⁵ (95.8%) RP, HF, OC, TR, CP || τὸ ὑπερβαλλόν πλούτος P⁴⁶A, B (2.7%) NU || omit whole verse or more ᾱ (1.5%)

⁸ τῆς f³⁵ A [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- ᾱB [4%] NU

⁹ ἐπὶ *rell* || ἐπ [30%]

¹⁰ ἡμεῖς ποτε f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ ᾱA, B [4%] NU || two other readings

¹¹ ἐν f³⁵ P⁴⁶ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || --- ᾱA, B [2%] NU

¹² ἐγγὺς ἐγενήθητε f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 (P⁴⁶) ᾱA, B [4%] NU

¹³ μεσοτοιχόν *rell* || μεσοτυχόν [10%]

¹⁴ ἐαυτῷ f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || αὐτῷ P⁴⁶ ᾱA, B [4%] NU

¹⁵ ἀποκαταλλάξῃ *rell* || ἀποκαταλλάξει [10%]

¹⁶ ἡμῖν f³⁵ [40%] || ὑμῖν P⁴⁶ ᾱA, B [60%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

¹⁷ καὶ f³⁵ (93.4%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 εἰρηνὴν P⁴⁶ ᾱA, B (6.3%) NU || --- (0.3%)

19 Αρα ουν, ουκετι εστε ξενοι και παροικοι αλλα¹ συμπολιται των ἁγιων και οικειοι του Θεου, 20 εποικοδομηθεντες επι τω θεμελιω των αποστολων και προφητων, οντος² ακρογωνιαιου αυτου Ιησου Χριστου,³ 21 εν ᾧ πασα⁴ οικοδομη, συναρμολογουμενη, αυζει εις ναον ἁγιον εν Κυριω, 22 εν ᾧ και ὑμεις συνοικοδομεισθε εις κατοικητηριον του Θεου εν Πνευματι.

[The 'secret' revealed to Paul]

3.1 Τουτου χαριν εγω, Παυλος, ὁ δεσμιος του Χριστου Ιησου⁵ ὑπερ ὑμων των εθνων⁶— 2 ει γε⁷ ηκουσατε την οικονομιαν της χαριτος του Θεου της δοθεισης μοι εις ὑμας, 3 ὅτι⁸ κατα αποκαλυψιν εγνωρισεν⁹ μοι το μυστηριον (καθως προεγραψα εν ολιγω, 4 προς ὃ δυνασθε, αναγινωσκοντες, νοησαι την συνεσιν μου εν τω μυστηριω του Χριστου), 5 ὃ¹⁰ ἕτεραις γενεαις ουκ εγνωρισθη τοις υἱοις των ανθρωπων, ὡς νυν απεκαλυφθη τοις ἁγιοις αποστολοις αυτου και προφηταις εν¹¹ Πνευματι.¹² 6 ειναι τα εθνη συγκληρονομα και συσσωμα και συμμετοχα της επαγγελιας αυτου¹³ εν τω Χριστω¹⁴ δια του ευαγγελιου, 7 οὔ εγενομην¹⁵ διακονος κατα την δωρεαν της χαριτος του Θεου, την δοθεισαν¹⁶ μοι κατα την ενεργειαν της δυναμεως αυτου.

8 Εμοι, τω ελαχιστοτερω παντων¹⁷ ἁγιων, εδοθη ἡ χαρις αὐτη, εν¹⁸ τοις εθνεσιν ευαγγελισασθαι τον ανεξιχνιαστον πλουτον¹⁹ του Χριστου, 9 και φωτισαι παντας²⁰ τῖς ἡ οικονομια²¹ του μυστηριου του αποκεκρυμμενου απο των αιωνων εν τω Θεω τω τα παντα κτισαντι δια Ιησου Χριστου.²² 10 ἵνα γνωρισθη νυν ταις αρχαις και ταις εξουσιαις εν τοις επουρανιοις, δια της Εκκλησιας, ἡ πολυποικιλος σοφια του Θεου, 11 κατα προθεσιν των αιωνων ἦν εποιησεν εν²³ Χριστω Ιησου τω Κυριω ἡμων, 12 εν ᾧ εχομεν την παρρησιαν και την²⁴ προσαγωγην εν πεποιθησει δια της πιστεως αυτου. 13 Διο αιτουμαι μη εκκακειν²⁵ εν ταις θλιψεσιν μου ὑπερ ὑμων, ἡτις εστιν δοξα ὑμων.

[Prayer]

14 Τουτου χαριν καμπτω τα γονατα μου προς τον Πατερα του Κυριου ἡμων Ιησου Χριστου,²⁶ 15 εζ οὔ πασα πατρια εν ουρανοις και επι γης ονομαζεται, 16 ἵνα δωη²⁷ ὑμιν,

¹ αλλα f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 εστε κB [1%] NU || αλλ εστε A, C [3%] || 1 και [1%]

² οντος *rell* || οντως [10%]

³ αυτου ιησου χριστου f³⁵ C [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 132 A, B [3%] NU || του 3 κ [1%]

⁴ πασα f³⁵ κB [95%] RP, HF, OC, CP, NU || 1 η A, C [5%] TR

⁵ ιησου f³⁵ P⁴⁶ A, B, C [97%] lat, syr, bo, RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- κ [3%]

⁶ των εθνων *rell* || --- CP

⁷ ειγε *rell* || 1 και CP

⁸ οτι f³⁵ κA, C [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ B [1%]

⁹ εγνωρισεν f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || εγνωρισθη P⁴⁶ κA, B, C [5%] NU

¹⁰ ο f³⁵ P⁴⁶ κA, B, C [95%] RP, HF, OC, NU || 1 εν [5%] TR, CP

¹¹ εν *rell* || --- CP

¹² πνευματι f³⁵ P⁴⁶ κA, B, C [85%] RP, HF, OC, TR, NU || 1 αγιω [15%] CP

¹³ αυτου f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ κA, B, C [3%] NU

¹⁴ τω χριστω f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || 2 ιησου P⁴⁶ κA, B, C [4%] NU

¹⁵ εγενομην f³⁵ C [96%] RP, HF, OC, TR, CP || εγενηθην P⁴⁶ κA, B [4%] NU

¹⁶ την δοθεισαν f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || της δοθεισης P⁴⁶ κA, B, C, I [5%] NU

¹⁷ παντων f³⁵ P⁴⁶ κA, B, C [95%] RP, HF, CP [NU] || 1 των [5%] OC, TR (CP also omits αγιων.)

¹⁸ εν f³⁵ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ κA, B, C [2%] NU

¹⁹ τον ανεξιχνιαστον πλουτον f³⁵ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || το ανεξιχνιαστον πλουτος P⁴⁶ κA, B, C [2%] NU

²⁰ παντας f³⁵ P⁴⁶ B, C [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- κA [1%]

²¹ οικονομια f³⁵ P⁴⁶ κA, B, C [90%] RP, HF, OC, TR, CP || κοινωνια [10%] TR

²² δια ιησου χριστου f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ κA, B, C [4%] NU

²³ εν f³⁵ κ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 τω P⁴⁶ A, B, C [2%] NU

²⁴ την f³⁵ C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ κA, B [2%] NU

²⁵ εκκακειν f³⁵ C [98%] RP, HF, OC, TR, CP || εγκακειν (P⁴⁶) κ(A, B) [2%] NU

²⁶ του κυριου ημων ιησου χριστου f³⁵ [97%] lat, syr, RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ κA, B, C [3%] cop, NU

²⁷ δωη f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || δω P⁴⁶ κA, B, C [3%] NU

κατα τον πλουτον¹ της δοξης αυτου δυναμει: κραταιωθηναι δια του Πνευματος αυτου εις τον εσω ανθρωπον· 17 κατοικησαι τον Χριστον δια της πιστεως εν ταις καρδιαις υμων, εν αγαπη ερριζωμενοι και τεθεμελιωμενοι 18 ινα εξισχυσητε καταλαβεσθαι (συν πασιν τοις αγιοις) τί το πλατος και μηκος και βαθος και υψος·² 19 γινωαι τε την υπερβαλλουσαν της γνωσεως αγαπην του Χριστου—ινα πληρωθητε εις παν το Πληρωμα του Θεου.

20 Τω δε δυναμειω υπερ παντα ποιησαι υπερ εκ περισσου ων αιτουμεθα η Νοουμεν, κατα την δυναμιν την ενεργουμενην εν ημιν, 21 αυτω η δοξα εν τη Εκκλησια³ εν Χριστω Ιησου, εις πασας τας γενεας του αιωνος των αιωνων. Αμην.

[Putting the theology into practice]

[Unity]

4.1 Παρακαλω ουν υμας εγω ο δεσμιος εν Κυριω αξιως περιπατησαι της κλησεως ης εκληθητε, 2 μετα πασης ταπεινοφροσυνης και πραοτητος,⁴ μετα μακροθυμιας, ανεχομενοι αλληλων εν αγαπη, 3 σπουδαζοντες τηρειν την ενότητα του Πνευματος εν τω συνδεσμω της ειρηνης. 4 Έν σωμα και έν Πνευμα (καθως και εκληθητε εν μια ελπιδι της κλησεως υμων),⁵ 5 εις Κυριος, μια πιστις, έν βαπτισμα, 6 εις Θεος και Πατηρ παντων, ο επι παντων και δια παντων και εν πασιν ημιν.⁶

[Building up the body]

7 Ένι δε εκαστω ημων εδοθη η χαρις κατα το μετρον της δωρεας του Χριστου. 8 Διο λεγει, “Αναβας εις υψος ηγμαλωτευσεν αιχμαλωσιαν, και⁷ εδωκεν δοματα τοις ανθρωποις.” 9 (Το δε ‘ανεβη’ τί εστιν ει μη ότι και κατεβη πρωτον⁸ εις τα κατωτερα μερη⁹ της γης? 10 Ο καταβας αυτος εστιν και ο αναβας υπερανω παντων των ουρανων, ινα πληρωση τα παντα.) 11 Και αυτος εδωκεν τους μεν αποστολους, τους δε προφητας, τους δε ευαγγελιστας, τους δε ποιμενας και διδασκαλους, 12 προς τον καταρτισμον των αγιων εις εργον διακονιας, εις οικοδομην του σωματος του Χριστου, 13 μεχρι καταντησομεν¹⁰ οι παντες εις την ενότητα της πιστεως και της επιγνωσεως του Υιου του Θεου, εις ανδρα τελειον, εις μετρον ηλικιας του πληρωματος του Χριστου· 14 ινα μηκει ωμεν νηπιου, κλυδωνιζομενοι και περιφερομενοι παντι ανεμω της διδασκαλιας, εν τη κυβεια των ανθρωπων εν πανουργια προς την μεθοδειαν¹¹ της πλανης· 15 αληθευοντες δε εν αγαπη, αυξησωμεν εις αυτον τα παντα ος εστιν η κεφαλη, ο Χριστος·¹² 16 εξ ου παν το σωμα, συναρμολογουμενοι και συμβιβαζομενοι δια πασης αφης της επιχορηγιας, κατ’ ενεργειαν εν μετρω ενος εκαστου μερους, την αυξησιν του σωματος ποιειται¹³ εις οικοδομην εαυτου εν αγαπη.

[Put away the old, put on the new]

17 Τουτο ουν λεγω και μαρτυρομαι εν Κυριω: μηκει υμας περιπατειν καθως και τα λοιπα¹⁴ εθνη περιπατει, εν ματαιοτητι του νοος αυτων, 18 εσκοτισμενοι¹⁵ τη διανοια, οντες απηλλοτριωμενοι της ζωης του θεου, δια την αγνοιαν την ουσαν εν αυτοις δια την πωρωσιν της καρδιας αυτων, 19 οίτινες, απηληγηκοτες, εαυτους παρεδωκαν τη ασελγεια εις

¹ τον πλουτον f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || το πλουτος P⁴⁶ xA, B, C [3%] NU

² βαθος και υψος f³⁵ xA (93.9%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 321 P⁴⁶ B, C, I (5.8%) NU || two other variants (0.3%)

³ εκκλησια f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 και P⁴⁶ xA, B, C [5%] NU

⁴ πραοτητος f³⁵ A [98%] RP, HF, OC, TR, CP || πραυτητος xB, C [2%] NU

⁵ υμων rel || ημων CP

⁶ ημιν f³⁵ [90%] RP, HF, OC, CP || υμιν [5%] TR || --- P⁴⁶ xA, B, C [5%] NU

⁷ και f³⁵ B, C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xA [3%] NU

⁸ πρωτον f³⁵ B (96.3%) RP, HF, OC, TR, CP || πρωτερον (0.7%) || --- (P⁴⁶) xA, C, I (3%) NU

⁹ μερη f³⁵ xA, B, C [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ [1%]

¹⁰ καταντησομεν f³⁵ [50%] CP || καταντησωμεν P⁴⁶ xA, B, C [50%] RP, HF, OC, TR, NU

¹¹ μεθοδειαν f³⁵ C [80%] RP, HF, OC, TR, NU || μεθοδιαν xB [20%] CP || μεθοδιας A || one other reading

¹² ο χριστος f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || 2 xA, B, C [3%] NU || του χριστου P⁴⁶

¹³ ποιειται rel || ποιηται CP

¹⁴ λοιπα f³⁵ (91.8%) RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xA, B, I (5.3%) NU || part of a long omission (2.8%)

¹⁵ εσκοτισμενοι f³⁵ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || εσκοτωμενοι P^{46, 49} xA, B, I [2%] NU

εργασίαν ακαθαρσίας πάσης εν πλεονεξία. 20 Ὑμεῖς δε οὐχ οὕτως ἐμαθετε τον Χριστον —21 εἶγε αὐτον ἠκουσατε και εν αὐτῷ ἐδιδάχθητε (καθὼς ἐστὶν ἀληθεῖα εν τῷ Ἰησοῦ): 22 ἀποθεσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτεραν ἀναστροφὴν, τον παλαιον ἀνθρωπον (τον φθειρομενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης), 23 ἀνανεουσθαι δε τῷ πνεύματι του νοσῶντος ὑμῶν, 24 και ἐνδυσασθαι τον καινον ἀνθρωπον, τον κατὰ Θεον κτισθεντα, εν δικαιοσυνῇ και ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

[Practical instruction]

25 Διο, ἀποθεμενοι το ψευδος, λαλεῖτε¹ ἀληθειαν ἕκαστος μετὰ του πλησιον αὐτου, ὅτι ἐσμεν ἀλλήλων μελῆ. 26 Οἰκονομοῦσθε και μὴ ἁμαρτανετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυετω ἐπὶ τῷ² παροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ³ διδοτε τοπον τῷ διαβῶλῳ. 28 Ὁ κλεπτῶν μηκετι κλεπτετω, μαλλον δε κοπιατω, εργαζομενος το αγαθον ταῖς χερσιν,⁴ ἵνα ἐχῆ μεταδιδοναι τῷ χρεῖαν ἐχοντι. 29 Πᾶς λογος σαπρος ἐκ του στοματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευεσθω, ἀλλ⁵ εἰ τις αγαθος προς οἰκοδομὴν, τῆς χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκουουσιν. 30 Και μὴ λυπειτε το Πνευμα το Ἅγιον του Θεου, εν ᾧ ἐσφραγισθητε εἰς ἡμεραν ἀπολυτρωσεως. 31 Πᾶσα πικρία και θυμος και ὀργη και κραυγὴ και βλασφημία ἀρθητω ἀφ' ὑμῶν, συν πάσῃ κακίᾳ. 32 Γινεσθε δε⁶ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοί, χαριζομενοι ἑαυτοῖς καθὼς και ὁ Θεος εν Χριστῷ⁷ ἐχαρισάτο ὑμῖν.⁸

[Walk in love]

5.1 Γινεσθε οὖν μιμηταί του Θεου ὡς τέκνα ἀγαπητά, 2 και περιπατεῖτε εν ἀγάπῃ, καθὼς και ὁ Χριστος ἠγάπησεν ἡμᾶς και παρεδῶκεν ἑαυτον ὑπὲρ ἡμῶν, προσφοραν και θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. 3 Πορνεία δε και πᾶσα ἀκαθαρσία⁹ ἢ¹⁰ πλεονεξία μὴδε ὀνομαζεσθω εν ὑμῖν (καθὼς πρέπει ἄγιοις)· 4 και ἀισχροτης και μωρολογία ἢ εὐτραπέλεια (τὰ οὐκ ἀνηκοντα),¹¹ ἀλλὰ μαλλον εὐχαριστία. 5 Τοῦτο γὰρ ἴστε¹² γινωσκοντες ὅτι: πᾶς πορνος ἢ ἀκαθαρτος ἢ πλεονεκτής (ὅς¹³ ἐστὶν εἰδωλολατρής), οὐκ ἐχει κληρονομίαν εν τῇ βασιλείᾳ του Χριστου και Θεου. 6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, δια τὰ ταῦτα γὰρ ἐρχεται ἡ ὀργη του Θεου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 Μὴ οὖν γινεσθε συμμετοχοὶ αὐτῶν 8—ἦτε γὰρ ποτε σκοτοί, νῦν δε φῶς εν Κυρίῳ.

[Walk in light]

Ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε 9 (ὁ γὰρ καρπὸς του Πνευματος¹⁴ εν πάσῃ ἀγαθῶσυνῃ και δικαιοσυνῇ και ἀληθείᾳ), 10 δοκιμαζοντες τί ἐστὶν εὐαρεστον τῷ Κυρίῳ. 11 Και μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἐργοῖς τοῖς ἀκαρποῖς του σκοτους, μαλλον δε και ἐλεγχετε. 12 (Τὰ γὰρ κρυφὰ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀισχρον ἐστὶν και λεγειν.) 13 Τὰ δε πάντα, ἐλεγχομενα, ὑπο του φωτός φανεροῦνται, παν γὰρ το φανεροῦμενον φῶς ἐστὶν. 14 Διο λεγει: “Ἐγείραι,¹⁵ ὁ καθευδων, και ἀναστα ἐκ τῶν νεκρῶν, και ἐπιφανεῖ σοι ὁ Χριστος.”

¹ λαλεῖτε *rell* || 1 τὴν [10%]

² τῷ *f*³⁵ [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁹ *α*, B [1%]

³ μηδὲ *f*³⁵ P⁴⁶ *α*, B [85%] RP, HF, OC, CP, NU || μητε [15%] TR

⁴ το αγαθον ταῖς χερσιν *f*³⁵ (71.7%) RP, HF, OC, TR || 123 ἰδῆαις 4 (16%) CP || 12 εν 34 (2%) || ~ 3412 P^{46,49} B, I (1.5%) || ~ 3 ἰδῆαις 412 *α* A (7%) [NU] || 12 (0.8%) || four other variants (1%)

⁵ ἀλλ *rell* || ἀλλὰ B [1%] NU

⁶ δε *f*³⁵ P⁴⁹ *α* A [96%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- P⁴⁶ B [3%] || οὖν [1%]

⁷ θεος εν χριστῷ *rell* || χριστος [2%] CP

⁸ ὑμῖν *f*³⁵ P⁴⁶ *α* A [35%] lat, cop, TR, NU || ἡμῖν P⁴⁹ B [65%] syr, RP, HF, OC, CP

⁹ πᾶσα ἀκαθαρσία *f*³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ *α*, B [3%] NU || 1 [1%]

¹⁰ ἢ *rell* || και [10%]

¹¹ τὰ οὐκ ἀνηκοντα *f*³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || α 2 ἀνηκεν P⁴⁶ *α*, B [3%] NU

¹² ἴστε *f*³⁵ P⁴⁶ *α*, B [30%] NU || εστε [70%] RP, HF, OC, TR, CP

¹³ ος *f*³⁵ A [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ο P⁴⁶ *α* B [4%] NU

¹⁴ πνευματος *f*³⁵ P⁴⁶ (94.2%) RP, HF, OC, TR, CP || φωτός P⁴⁹ *α*, B, I (5.3%) NU || three other variants (0.5%)

¹⁵ ἐγείραι *f*³⁵ [80%] TR, CP || ἐγείρε P⁴⁶ *α*, B [20%] RP, HF, OC, NU

[Walk in wisdom]

15 Βλεπετε ουν πως ακριβως¹ περιπατειτε, μη ως ασοφοι αλλ' ως σοφοι, 16 εξαγοραζομενοι τον καιρον, οτι αι ημεραι ποιηραι εισιν. 17 Δια τουτο μη γινεσθε αφρονες, αλλα συνιεντες² τι το θελημα του Κυριου. 18 Και μη μεθυσκεσθε οινω, εν ω εστιν ασωτια· αλλα πληρουσθε εν Πνευματι, 19 λαλουντες εαυτοις³ ψαλμοις και υμνοις και ωδαις πνευματικαις, αδοντες και ψαλλοντες εν τη καρδια⁴ υμων τω Κυριω· 20 ευχαριστουντες παντοτε υπερ παντων, εν ονοματι του Κυριου ημων Ιησου Χριστου, τω Θεω και Πατρι, 21 υποτασσομενοι αλληλοις εν φοβω Θεου.⁵

[Relationships within the home]

[About wives]

5.22 Αι γυναικες, τοις ιδιοις ανδρασιν υποτασσεσθε,⁶ ως τω Κυριω, 23 οτι⁷ ανηρ εστιν κεφαλη της γυναικος ως και ο Χριστος Κεφαλη της Εκκλησιας—και αυτος εστιν⁸ Σωτηρ του σωματος. 24 Αλλ'⁹ ωσπερ¹⁰ η Εκκλησια υποτασσεται τω Χριστω, ούτως και αι γυναικες τοις ιδιοις¹¹ ανδρασιν εν παντι.

[About husbands]

25 Οι ανδρες, αγαπατε τας γυναικας εαυτων¹² καθως και ο Χριστος ηγαπησεν την Εκκλησιαν και εαυτον παρεδωκεν υπερ αυτης, 26 ινα αυτην αγιαση, καθαρισας τω λουτρω του υδατος εν ρηματι, 27 ινα παραστηση αυτην¹³ εαυτω—ενδοξον την εκκλησιαν—μη εχουσαν σπιλον η ρυτιδα η τι των τοιουτων, αλλ' ινα η αγια και αμωμος. 28 Ούτως οφειλουσιν οι ανδρες¹⁴ αγαπαν τας εαυτων γυναικας ως τα εαυτων σωματα· ο αγαπων την εαυτου γυναικα εαυτον αγαπα. 29 Ουδεις γαρ ποτε την εαυτου σαρκα εμισησεν· αλλα¹⁵ εκτρεφει και θαλπει αυτην, καθως και ο Κυριος¹⁶ την Εκκλησιαν 30—οτι μελη εσμεν του σωματος αυτου, εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου.¹⁷ 31 “Αντι τουτου καταλειψει ανθρωπος τον¹⁸ πατερα αυτου¹⁹ και την²⁰ μητερα και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου, και εσονται οι δυο εις σαρκα μιαν.” 32 Το μυστηριον τουτο μεγα εστιν, εγω δε λεγω εις Χριστον και εις²¹ την Εκκλησιαν.

33 Πλην και υμεις οι καθ' ενα:²² εκαστος την εαυτου γυναικα ούτως αγαπατω ως εαυτον, η δε γυνη ινα φοβηται τον ανδρα.

¹ πως ακριβως f³⁵ (A) [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 P⁴⁶ xB [3%] NU

² συνιεντες f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || συνιετε P⁴⁶ xA, B [3%] NU || συνιοντες [1%]

³ εαυτοις f³⁵ xA [98%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 εν P⁴⁶ B [2%] [NU]

⁴ ψαλλοντες εν τη καρδια f³⁵ (86.5%) RP, HF, OC, TR, CP || 234 (7.8%) || 134 P⁴⁶ xB (0.8%) NU || 12 ταις καρδιαις A (4.5%) || two other variants (0.3%)

⁵ θεου f³⁵ [70%] TR || χριστου P⁴⁶ xA, B [30%] RP, HF, OC, CP, NU || ιησου χριστου [0.5%] || one other reading

⁶ υποτασσεσθε f³⁵ (86.2%) RP, HF, OC, TR, CP || υποτασσεσθαι (3.5%) || υποτασσεσθωσαι xA, I (9.1%) || υποτασσεσθω (0.7%) || --- P⁴⁶ B (alone) NU || one other variant (0.2%)

⁷ οτι f³⁵ P⁴⁶ xA, B [85%] RP, HF, CP, NU || 1 ο [15%] OC, TR

⁸ και αυτος εστιν f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || 2 P⁴⁶ xA, B, I, v, 048 [3%] NU

⁹ αλλ' *rell* || αλλα B [1%] NU

¹⁰ ωσπερ f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ως xA [3%] NU || οτι P⁴⁶ [1%] || --- B [1%]

¹¹ ιδιοις f³⁵ A [98%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xB [2%] NU

¹² εαυτων f³⁵ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || --- xA, B, 048 [2%] NU || one other reading

¹³ αυτην f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || αυτος P⁴⁶ xA, B [3%] NU

¹⁴ οφειλουσιν οι ανδρες f³⁵ x [95%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 και 23 P⁴⁶ B [3%] [NU] || ~ και 231 A, 048^v [2%]

¹⁵ αλλα f³⁵ A, B [60%] CP, NU || αλλ' x [40%] RP, HF, OC, TR

¹⁶ κυριος f³⁵ [80%] RP, HF, OC, TR, CP || χριστος P⁴⁶ xA, B, 048 [20%] lat, syr, cop, NU

¹⁷ εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου f³⁵ (93.3%) RP, HF, OC, TR, CP || 12345789 (2.5%) || 56789 (0.5%) || --- P⁴⁶ xA, B, 048 (2.3%) NU || six other variants (1.3%) (The omission is a not very difficult case of homoioteleuton.)

¹⁸ τον f³⁵ P⁴⁶ xA, 048 [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- B [1%]

¹⁹ αυτου f³⁵ A [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- P⁴⁶ xB [3%] NU

²⁰ την f³⁵ P⁴⁶ xA, 048 [99%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- B [1%]

²¹ εις f³⁵ P⁴⁶ xA [85%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || --- B [15%]

²² καθ' ενα *rell* || καθ'ενα f³⁵ (I include this for the record and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning I stay with the conventional spelling.)

[About children]

6.1 Τα τεκνα, ὑπακούετε τοῖς γονευσὶν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ,¹ τοῦτο γὰρ ἐστὶν δίκαιον. 2 “Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα”—ἡτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη² ἐν ἐπαγγελίᾳ—3 “ἵνα ἐν σοὶ γεινηταὶ καὶ ἐσὴ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς”. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τεκνα ὑμῶν, ἀλλ’³ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου.

[About slaves and masters]

5 Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κυριοῖς κατὰ σάρκα⁴ μετὰ φόβου καὶ τρομου, ἐν ἀπλοτητὶ τῆς⁵ καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· 6 μὴ κατ’ ὀφθαλμοδουλιαν⁶ ὡς ἀνθρωπαρεσκοὶ, ἀλλ’ ὡς δούλοι τοῦ⁷ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, 7 μετ’ εὐνοίας δουλεύοντες,⁸ τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 8 εἰδοτές ὅτι ὁ εἶναι τι ἕκαστος⁹ ποιῆσθαι ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται¹⁰ παρὰ τοῦ¹¹ Κυρίου, εἴτε δούλος εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδοτές ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν¹² ὁ Κύριος ἐστὶν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία¹³ οὐκ ἐστὶν παρ’¹⁴ αὐτῶ.

[Spiritual warfare]

6.10 Το λοιπὸν,¹⁵ ἀδελφοὶ μου,¹⁶ ἐνδυναμώσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κρατεὶ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δυνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου. 12 Ὅτι οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ παλὴ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτοῦ τοῦ αἰῶνος¹⁷ τοῦτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς. 13 Διὰ τοῦτο ἀναλαβέτε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πονηρίας, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι, στήναι.

14 Στήτε οὖν, περιζώσαμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδύσαμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 καὶ ὑποδήσαμενοι¹⁸ τοὺς ποδᾶς ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 ἐπὶ¹⁹ πασίν, ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησεσθε πάντα τὰ βελη τοῦ πονηροῦ τα²⁰ πεπυρωμένα σβῆσαι· 17 καὶ τὴν περικεφαλαιαν τοῦ σωτηρίου δεξασθαι²¹ καὶ τὴν μαχαίρην τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα Θεοῦ· 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχομένοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν Πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο²² ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερῆσαι καὶ δεῆσαι περὶ πάντων τῶν ἁγίων—19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοὶ δοθῇ²³ λόγος, ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρῖσαι τὸ μυστήριον τοῦ

¹ ἐν κυρίῳ f³⁵ P⁴⁶ xA,IV [99%] RP,HF,OC,TR,CP[NU] || --- B [1%]

² ἐντολὴ πρώτη *rell* || ~ 21 CP

³ ἀλλ’ *rell* || ἀλλὰ xA,B [2%] NU

⁴ κυριοῖς κατὰ σάρκα f³⁵ P⁴⁶ [95%] RP,HF,OC,TR,CP || ~ 231 xA,B [5%] NU

⁵ τῆς f³⁵ P⁴⁶A,B [80%] RP,HF,OC,TR,NU || --- x [20%] CP

⁶ ὀφθαλμοδουλιαν f³⁵ [40%] OC,NU || ὀφθαλμοδουλειαν xA,B [60%] RP,HF,TR,CP

⁷ τοῦ f³⁵ [95%] RP,HF,OC,TR,CP || --- xA,B [5%] NU

⁸ δουλεύοντες f³⁵ [70%] TR || 1 ὡς xA,B [30%] RP,HF,OC,CP,NU

⁹ ὁ εἶναι τι ἕκαστος f³⁵ [91%] RP,OC,TR,CP || 234 [4%] HF || ~ 412 A [4%] || ~ 423 B,NU || two other readings x

¹⁰ κομίζεται f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || κομισεται P⁴⁶ xA,B [3%] NU

¹¹ τοῦ f³⁵ [90%] RP,HF,OC,TR,CP || --- P⁴⁶ xA,B [10%] NU

¹² ὑμῶν αὐτῶν f³⁵ [95%] RP,HF,OC,TR || ~ 2 καὶ 1 P⁴⁶ A,B [4%] NU || ~ αὐτῶν καὶ 1 x [1%] || 1 καὶ 2 CP

¹³ προσωποληψία *rell* || προσωποληψία xA,B [2%] NU

¹⁴ παρ’ *rell* || ἐν [10%]

¹⁵ τὸ λοιπὸν f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || τοῦ λοιποῦ P⁴⁶ xA,B,I [3%] NU

¹⁶ ἀδελφοὶ μου f³⁵ (88.8%) RP,HF,OC,TR,CP || 1 (A) (7.9%) || --- P⁴⁶ xB,I (3.3%) NU

¹⁷ τοῦ αἰῶνος f³⁵ (97.2%) RP,HF,OC,TR,CP || --- P⁴⁶ xA,B (2.8%) NU

¹⁸ υποδήσαμενοι *rell* || υποδύσαμενοι [25%]

¹⁹ ἐπὶ f³⁵ A [97%] RP,HF,OC,TR,CP || ἐν P⁴⁶ xB [3%] NU

²⁰ τὰ f³⁵ xA [99%] RP,HF,OC,TR,CP[NU] || --- P⁴⁶ B [1%]

²¹ δεξασθαι f³⁵ A [94%] RP,HF || δεξασθε P⁴⁶ xB [5%] OC,TR,CP,NU || --- [1%]

²² τοῦτο f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || --- xA,B [3%] NU

²³ μοὶ δοθῇ f³⁵ A,B [95%] RP,HF,OC,CP,NU || ~ 21 x || 1 δοθεῖη [5%] TR

ευαγγελίου, 20 ὑπερ οὐ προεβουω εν ἄλυσει· ἵνα εν αυτω παρρησιασωμαι, ὡς δει με λαλησαι.

[Closing greetings]

6.21 Ἴνα δε ειδητε και ὑμεις¹ τα κατ' εμε, τί πρασσω, παντα ὑμιν γνωρισει² Τυχικος, ὁ αγαπητος αδελφος και πιστος διακονος εν Κυριω· 22 ὃν επειμψα προς ὑμας εις αυτο τουτο: ἵνα γνωτε τα περι ἡμων και παρακαλεση τας καρδιας ὑμων.

23 Ειρηνη τοις αδελφοις, και αγαπη μετα πιστεως, απο Θεου Πατρος και Κυριου Ιησου Χριστου.

24 Ἡ χαρις μετα παντων των αγαπωντων τον Κυριον ἡμων Ιησουν Χριστον εν αφθαρσια. Αμην.^{3,4}

¹ ειδητε και υμεις f³⁵ B (83.4%) RP,HF,OC,TR,CP,NU || ιδητε 23 (4%) || ~ 231 I (9.3%) || ~ 23 ιδητε xA (1.7%) || 1 P⁴⁶ (0.8%) || five variants with ημεις (0.8%)

² υμιν γνωρισει f³⁵ A [95%] RP,HF,OC,TR,CP || ~ 21 P⁴⁶ xB [5%] NU

³ αμην f³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP || --- P⁴⁶ xA,B [3%] NU

⁴ The citation of f³⁵ is based on eighteen MSS—18, 35, 201, 204, 328, 386, 444, 928, 1248, 1249, 1548, 1637, 1855, 1892, 1897, 2466, 2587 and 2723—all of which I collated myself. Only 928 and 2723 are 'perfect' representatives of f³⁵ in Ephesians, as they stand, but the exemplars of another three probably were as well. The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Trikala, Mt. Athos [four different monasteries], Rome, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

I have included six published editions in the apparatus—RP,HF,OC,TR,CP,NU. RP = Robinson-Pierpont (2005), HF = Hodges-Farstad, OC = the Greek Text of the Greek Orthodox Church (also used by other Orthodox Churches; I have not collated OC, so it may have some private readings not noted in the apparatus), TR = *Textus Receptus*, CP = Complutensian Polyglot, NU = N-A²⁶/UBS³ (N-A²⁷/UBS⁴ offer changes in the critical apparatus, ου in the text; the text is still that of N-A²⁶/UBS³).

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant, within either () or []. I have used () for the evidence taken from TuT, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I had to revert to von Soden and the apparatus of N-A²⁷, supplementing from other sources where possible (Scrivener and Tischendorf)—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ± 1%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ± 3%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ± 15%.

As an arbitrary decision, I have limited the citation of individual MSS to those dated to the 5th century or earlier; the same holds for the sporadic citation of early versions. I use *re//* to indicate that the reading is supported by all other witnesses, and printed editions (of the six included in the apparatus), compared to the other reading. The Greek font used is Bwgrkl and may be downloaded free from <http://www.bibleworks.com/fonts.html>.